

Vides konsultatīvā padome 2023

Juris Jātnieks

Padomes priekšsēdētājs

10. janvārī 2024

Padomes uzdevumi:

- 3.1. pārstāvot sabiedrības intereses sniegt Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai un citām ministrijām priekšlikumus par normatīvo aktu projektiem un politikas plānošanas dokumentu projektiem, kā arī Eiropas Savienības starptautisko tiesību aktu projektiem, kas skar vides politiku;
- 3.2. informēt sabiedrību par aktualitātēm vides jomā, kā arī veicināt vides jautājumu integrēšanu nozaru politikā.

Padomes tiesības:

- 4.1. pieprasīt no VARAM un tās padomības iestādēm un citām institūcijām Padomei nepieciešamo informāciju;
- 4.2. veidot darba grupas, lai sagatavotu Padomes sēdēs izskatāmos jautājumus un dokumentu projektus, un pieaicināt ekspertus - attiecīgās nozares speciālistus;
- 4.3. uzaicināt uz Padomes sēdēm VARAM un citu institūciju amatpersonas, ekspertus un sabiedrības pārstāvjus;
- 4.4. pilnvarot VKP pārstāvi paust Padomes viedokli valsts un pašvaldību institūcijās, citās padomēs.
- 4.5. informēt sabiedrību par aktualitātēm vides jomā.

VKP vērtības un darbs 2023

VKP ir demokrātiska platforma, kur balstoties uz vides NVO profesionālu praksi un Latvijas dabas kapitāla vērtībām, brīvprātīgi tiek **konsolidētas gan vides nozares, gan arī saistīto nozaru organizāciju pozitīvas iniciatīvas, lai pilnveidotu vides politiku**, normatīvos dokumentus un/vai panāktu neatliekamus, vidi saudzējošus risinājumus praksē.

- VKP biedri un vadība strādā brīvprātīgi - komunicē profesionālu, sabiedrības interesēs balstītu viedokli.
- VKP ir galvenais VARAM sociālais partneris sabalansētas vides politikas veidošanā.
- Padomes sēdes ir atklātas un tajās var piedalīties ikviens interesents. Šajā gadā sēdes notikušas **galvenokārt tiešsaistē**,
- VKP sastāvā **tiek ievēlētas** ne vairāk kā 20 nevalstiskas **vides** nozares organizācijas uz vienu gadu.

VKP sastāvs 2023:

- VKP ievēlētas 20 biedrības un nodibinājumi vides jomā (var līdzdarboties arī citas vides organizācijas, kas nav padomes sastāvā);
- Padomes darba rezultāti atkarīgi no pārstāvju brīvprātīgas iniciatīvas, zināšanām un neatlaidības;
- Padomes sanāksmes protokolē un informāciju mājas lapā uztura mūsu kuratore Ilze Trušinska, VARAM.

- *Priekšsēdētājs: **Juris Jātnieks**, nodibinājums „Teiču dabas fonds”;*
- *Priekšsēdētāja vietniece : **Laura Treimane un Krista Pētersone**, (pēdējā ceturksnī) „Zaļā brīvība”;*
- **Lelde Eņģele**, nodibinājums „Latvijas Dabas fonds”;
- **Viesturs Ķerus**, biedrība' „Latvijas Ornitoloģijas biedrība”;
- **Alvis Birkovs**, biedrība' „Latvijas Makšķernieku asociācija”;
- **Ilze Ozola**, biedrība' „Latvijas purvu un ezeru izpētes centrs”;
- **Dace Helmane**, “Korporatīvās ilgtspējas un atbildības institūts”;
- **Elita Kalniņa**, biedrība' „Vides aizsardzības klubs”;
- **Anna Doškina**, biedrība' “Zero Waste Latvija”;
- **Dace Āriņa**, „Latvijas Atkritumu saimniecības asociācija”;
- **Andis Mizišs**, biedrība' “Vides fakti”;
- **Jānis Rozītis**, nodibinājums „Pasaules Dabas fonds”;
- **Andis Liepa**, Nodibinājuma “Ķemeru nacionālā parka fonds”;
- **Normunds Teteris** „Biķernieku meža aizsardzības biedrība”
- **Līgas Brūniņa**, Biedrība “Baltijas krasti”
- **Olga Trasuna**, „Latvijas Vides pārvaldības asociācija”;
- **Nameda Belmane** „Ekodizaina kompetences centrs”;
- **Eduards Šmits**, „Saldus rajona atfīstības biedrība”;
- **Kristīna Veidemane**, biedrība' „Baltijas Vides forums”;
- **Anete Pošiva**, biedrība' „Latvijas Botāniķu biedrība”;

Paveiktais 2023

- ▶ **Notikušas 11 VKP sanāksmes**, 2 ar VARAM ministru dalību (M. Sprindžuks, I.Bērziņa)
- ▶ Papildus 2 tematiskās apspriedes VKP pārstāvjiem ar VARAM ministru, KEM ministru, KEM VS un VSV.
- ▶ **Sagatavotas, nosūtītas 23 vēstules**,

(2022.gadā – 47, 2021. gadā – 35, 2020. gadā – 27)

Resori nosaka arvien īsākus termiņus atzinumu un viedokļu sniegšanai, tāpēc daudzkārt esam atbildējuši e-pasta formā.

Papildus oficiālajām vēstulēm, nosūtīti vairāk kā **30 atzinumi un priekšlikumi** Pēc VKP tikšanās ar KEM ministru, atzinumus par valsts pozīcijām klimata jomā prasa arī šī ministrija.

Vairākas vēstules gatavotas kopā ar citām organizācijām (piem. Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija) nosūtītas valdībai vai tieši Eiropas Komisijai.

Būtiska loma VKP pārstāvju dalībai Saeimas komisijās!

Paveiktais 2023⁽¹⁾

Priekšlikumi un iebildumi Latvijas valsts pozīcijām par ES likumdošanas un stratēģiskajiem dokumentiem:

- 1. Instrukcija par Biocīdu Pastāvīgās komitejas /Standing Committee on Biocidal Products;
- 2. par Eiropas Parlamenta un Padomes regulas projektu, ar ko izveido Eiropas Savienības sertifikācijas satvaru oglekļa piesaistei;
- 3. par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar kuru groza Eiropas Parlamenta un Padomes regulu (EK) Nr. 1272/2008 par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojumu;
- 4. priekšlikums Eiropas Parlamenta un padomes direktīvai par komunālo notekūdeņu attīrīšanu;
- 5. informatīvais ziņojums “Par 2023. gada 16. marta Eiropas Savienības Vides ministru padomes sanāksmē izskatāmajiem jautājumiem”;
- 6. pozīcija “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par iepakojumu un izlietoto iepakojumu, ar ko groza Regulu (EK) 2019/1020 un atceļ Direktīvu 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu;
- 7. Latvijas pozīcijas projektu “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai (pārskats);
- 8. pozīcija "Par ES Vides ministru padomes ietvaros organizētajām politiskajām diskusijām par Gaisa kvalitātes direktīvu;

Paveiktais 2023 (2)

Par vairākām Latvijas pozīcijām sniedzām priekšlikumus atkārtoti.

- 9. Pozīcija Nr. 1 “par Padomes secinājumu projektu par gatavošanos Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām līgumslēdzēju pušu konferencei Dubajā, Apvienotajos Arābu Emirātos, 2023. gada 30.novembrī 12. decembrī, ietverot Eiropas Savienības un tās dalībvalstu atjaunoto nacionāli noteikto devumu Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējai konvencijai par klimata pārmaiņām;
- 13. pozīcija par Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas priekšlikumu, ar ko groza Direktīvu 2000/60/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā, Direktīvu 2006/118/EK par gruntsūdeņu aizsardzību un pasliktināšanos un Direktīvu 2008/105/EK par vides kvalitātes standartiem ūdens resursu politikas jomā;
- 14. sākotnējo pozīcijas projektu par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko attiecībā uz zobārstniecības amalgamu un citiem dzīvsudrabu saturošiem produktiem, ar kuriem piemēro ražošanas, importa un eksporta ierobežojumus, groza Eiropas Parlamenta un Padomes 2017.gada 17.maija Regulu (ES) 2017/852 par dzīvsudrabu;
- 15. pozīcija Nr.2 "Par Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par pasākumu satvara izveidi Eiropas neto nulles emisiju tehnoloģiju produktu izgatavošanas ekosistēmas stiprināšanai (Neto nulles emisiju industrijas akts);
- 16. informatīvā ziņojuma projekts par 18.decembra ES Vides ministru padomē izskatāmajiem jautājumiem;

Paveiktais 2023 (3)

Galvenās VKP sanāksmju tēmas:

- Dialogs ar vides VARAM ministru **Māri Sprindžuku** - par atkritumu apsaimniekošanu, tiecoties uz to neradīšanu un **neatliekamām rīcībām virszemes ūdeņu ekoloģiskā stāvokļa uzlabošanai Latvijā.**
- Valsts plāni un komersantu iespējas atkritumu samazināšanā, diskusija ar «Rimi», «Maxima», «Lidl», u.c. iesaisti (Anna Doškina, biedrība “Zero waste Latvia),
- **Vides konsultatīvās padomes organizāciju ziņojumi par diskusijām un to rezultātiem no Saeimas komisijām, kur esam piedalījušies** – informē visu organizāciju pārstāvji, kuri piedalījušies Saeimas komisijās.
- Par VKP pārstāvniecību Kopējās lauksaimniecības politikas Stratēģiskā plāna 2023.-2027. gadam Uzraudzības komitejā;
- Par Atveseļošanas un noturības mehānisma projektu virzību un vides prasību un risinājumu integrēšanu **Bolupes un Bārtas atjaunošanas projektos** (ekspertu atzinumi, Valsts vides dienesta sākotnējais izvērtējums), plānotais laika grafiks, iespējas iepazīties ar projektu materiāliem un turpmākā sadarbība);

Paveiktais 2023 (4)

Galvenās VKP sēdēs skatītās tēmas:

Dialogs ar Valsts Kontroli par ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanas pilnveidi. Edgars Korčagins, Oskars Ērdmanis un Baiba Bebre;

Kādas iespējas ir Valsts kontrolei piemērot atbildību vainīgajām personām / grupējumiem liela apjoma finanšu izšķērdēšanā? ; piemēram:

- ▶ Lai gan desmiti miljonu ES un Nacionālo finanšu investēts izpētē un eksperimentos, tomēr NATURA2000 tīkls Latvijā netiek atbilstīgi pilnveidots politisku iemeslu dēļ. Turpinās likumdošanas atļauta, valsts apzināta dabas vērtību iznīcināšana.
- ▶ Vairākus ES plānošanas periodus vērojama ES fondu un Nacionālo finanšu instrumentu savstarpēja pretdarbība daudzu miljonu EUR apmērā, piemēram: ūdensteču dabiskošanā no vienas puses un meliorācijā no otras.
- ▶ Politiski lēmumi noveduši pie apzinātas ES direktīvu neievērošanas (NATURA 2000 tīkla nepabeigšana, invazīvo sugu izplatība, 2027.g sagaidāma pārkāpuma procedūra, jo netiks sasniegts labs ūdeņu ekoloģiskais stāvoklis ko paredz Ūdeņu struktūrdirektīva, u.t.t.) un secīgām pārkāpumu procedūrām pret Latviju – soda naudām, kas jāmaksā no mūsu nodokļiem?
- ▶ NVO ekspertu atziņas no starptautiskajām darba grupām – Next Generation EU, Eiropas atveseļošanas fondā un priekšlikumi Valsts Kontrolei;

Valsts kontroles revīzijas par Latvijas derīgo izrakteņu pārvaldīšanu ziņojums;

Paveiktais 2023 (5)

Galvenās VKP sēdēs skatītās tēmas:

- **VKP pārstāvju dalība Boreālā reģiona biogeogrāfiskajā seminārā.** Baltijas un ziemeļu valstu apņemšanās, solījumi un perspektīva, lai tuvinātos ES Zaļā kursa Biodaudzveidības stratēģijā noteiktajiem mērķiem;
- Priekšlikumi Ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras pilnveidošanai Latvijā;
- Depozīta sistēmas aktualitātes un perspektīva;
- **Vides politikas jomas institucionālās un strukturālās pārmaiņas.** VKP dialogs ar VARAM ministri Ingu Bērziņu un VARAM VS, VSV.
- Refleksijas no EUROPARC 2023 Kongresa. 2-7.10.23. Leuwarden;
- **Dabas aizsardzības pārvaldes jaunā stratēģija** – atšķirīgais un izaicinājumi;
- Cik reāli ir sasniegt ES Biodaudzveidības stratēģijas noteiktos mērķus Latvijā? Administratīvie jautājumi – kādas funkcijas iecerēts nodot pašvaldībām?
- **Nacionālais enerģētikas un klimata plāns** – VKP organizāciju vērtējums, iebildumi par dokumentu. Priekšlikumi turpmākajām NVO rīcībām dokumenta pilnveidei nākamajos lēmumu pieņemšanas līmeņos;
- **Tikšanās ar Valsts vides dienestu - ūdeņu aizsardzības un kvalitātes jaut.**
- Vides konsultatīvās padomes deleģētā pārstāvja darbs ES Fondu uzraudzības komitejā šī gada laikā;

Veiksmīgi un nozīmīgi 2023:

- Profesionāla viedokļa sagatavošana un pārstāvība > 40 uzraudzības grupās, komitejās, **Saeimas komisijās, tematiskās darba grupās, forumos**, dialogs ar deputātiem.
- **Koordinēta sadarbība ar organizācijām, kas nav VKP sastāvā.**
- **Uzturam VKP prasību pēctecību:**
  - Latvijas Pozīcijas tika labotas. Pieprasījām gala redakcijas,
  - 3. gadus sekojam Latvijas KLP Stratēģiskā plāna (KLP SP) un saistīto dokumentu īstenošanai. Panākta dabas saglabāšanas rezultatīvo rādītāju iekļaušana, kā arī to novērtēšanai nepieciešamo datu avotu iekļaušana SP rezultātu vērtēšanas matricā.
  - Regulāri aktualizējam ūdeņu ekoloģiskās kvalitātes uzraudzību, NAI darbību, meliorācijas projektu gaitu, kritiska upju piesārņojuma novēršanu, u.c.

“Vecās un jaunās sāpes” videi un sabiedrībai, jeb **NElietas**

- ▶ Latvijā legāli un **apzināti iznīcināti > 9000 ha ES nozīmes mežu biotopu, un >5000 ha zālāji**, valsts ambīcija NATURA 2000 teritoriju tīkla pilnveidošanā tikai ~12 % saglabājot priekšpēdējo vietu ES. **Pozitīvi, ka apstiprinātas 74 jaunas teritorijas!!!**
- ▶ **Vides aizsardzība tiek pretnostatīta tautsaimniecības izaugsmei**, it īpaši ZM politikas jomās, maldinot Saeimu un sabiedrību, jo vairumā ES valstu, kur ir ievērojami lielāks aizsargājamo dabas teritoriju NATURA 2000 platības %, kā Latvijā, ir arī augstāka ekonomiskā labklājība.
- ▶ **Pesticīdi** Latvijas zemē, ūdeņos, augos, bitēs, dzīvniekos, pārtikā un **cilvēku asinsritē**. VARAM darba grupa strādāja visu 2022 gadu – nepanākot uzlabojumus likumdošanā un praksē. 2023.g. beigās praktiski visos putekšņu paraugos (LBB) konstatēti AAL un atliekvielas. VKP prasība ministriem grupas darbu atjaunot, nav ņemta vērā.
- ▶ Atkritumu apsaimniekošana – palielināt investīcijas un rīcības to **neradīšanā**,
- ▶ “Zaļmaldinoši” pasākumi un nepietiekams atbalsts Biol. Lauksaimniecībai Kopējās Lauksaimniecības Politikas Stratēģiskajā plāna finanšu instrumentos, šogad novedis pie **BLA platību samazināšanās pirmo reizi kopš esam ES!** Tas apdraud bioloģiskās pārtikas pieejamību Latvijā un sabiedrības veselības intereses.

Akcenti un izaicinājumi 2024

- **Saglabāt VKP lomu, vērtības un tematiku, valdībai īstenojot vides politikas nodošanu no VARAM uz KEM.**
- **Sekot, lai tiktu saglabāta valsts vides un dabas pārvaldības institūciju loma VARAM un KEM strukturālajās pārmaiņās**
- **Aktīvi iesaistīties NEKP apspriešanā 2024. gada sākumā, sekot tā integrācijai nozaru rīcībpolitikās un faktiskajai ieviešanai.**
- **Sekot ūdeņu pārvaldības normatīvu izmaiņām, prasot atbildību par daudzu upju un citu ūdeņu ekosistēmu legālu, apzinātu degradāciju,**
- **Turpināt atbalstīt ES “Zaļā kursa mērķus”, atspēkojot sabiedrības veselībai un labklājībai kaitīgos maldus, ka dabas un vides saglabāšana kavējoši ekonomisko attīstību.**
- **Sekot informācijai un uzturēt VKP prasības AAL lietojuma samazināšanā un bioloģiskā augu valsts produktu īpatsvara palielināšanā pārtikā.**
- **Uzturēt VKP prasības, priekšlikumus atkritumu neradīšanā,**
- **Pārstāvēt vides un sabiedrības veselības un drošības intereses NATURA 2000 tīkla pārskatīšanā, lai pārtrauktu valstiski akceptētu aizsargājamu sugu un biotopu iznīcināšanu Latvijā.**
- **Atbalstīt ātrāku pāreju uz atjaunīgiem energoresursiem, vienlaikus īstenojot optimizētu, pilnvērtīgu IVN procedūru, kur tas attiecināms.**
- **Sniegt informāciju un sadarboties ar Valsts kontroli un Tiesībsargu.**

**Paldies par mūsu kopīgo
darbu Dabas saglabāšanā!**

Juris Jātņieks
juris@teici.lv